

Ludność według cech społecznych – wyniki wstępne NSP 2021

31 maja 2022 r.

32 883,4 tys. Liczba ludności Polski w wieku
13 lat i więcej**7 p. proc.**Wzrost udziału ludności w wieku
13 lat i więcej z wykształceniem
co najmniej średnim w porów-
naniu do 2011 r.

Niniejsze opracowanie sygnalne zawiera prezentację wstępnych wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań w 2021 r. w zakresie poziomu wykształcenia ludności. Wszystkim osobom w wieku 13 lat i więcej ustalony został najwyższy ukończony poziom wykształcenia według stanu na dzień 31 marca 2021 r., niezależnie czy był on uzyskany w szkole dziennej, wieczorowej lub w systemie zaocznym.

W 2021 roku liczba ludności Polski w wieku 13 lat i więcej - dla której ustalany był poziom wykształcenia - liczyła 32883,4 tys. osób i była mniejsza o 1,9% w porównaniu z wynikami spisu z 2011 r.

Ludność według poziomu wykształcenia

pozytywnym zjawiskiem obserwowanym w latach 2011-2021 jest stały wzrost poziomu wykształcenia ludności. Według wstępnych wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań w 2021 r. odsetek osób z wykształceniem co najmniej średnim wyniósł 55,5% (w 2011 r. - 48,5%) tj. wzrósł o 7 p. proc.

Najbardziej dynamiczny wzrost (ponad 30%) został odnotowany w odniesieniu do osób o wykształceniu wyższym, których udział zwiększył się z 17,1% w 2011 r. do 23,1% w 2021 r. (wzrost o 6 p. proc.) wśród ogółu ludności w wieku 13 lat i więcej.

Jednak największą dynamikę pozytywnych zmian (wzrost o prawie 40% w porównaniu do 2011 roku) odnotowano w grupie osób posiadających tytuł magistra, magistra inżyniera lub równorzędny.

Absolwenci szkół średnich (łącznie z policealnymi) zajmują nadal dominującą pozycję w strukturze ludności według poziomu wykształcenia – w 2021 r. odsetek takich osób wyniósł 32,4% (w 2011 r. – 31,4%). W tej grupie najwyższy udział stanowią osoby z wykształceniem średnim zawodowym, których udział w 2021 r. wyniósł 18,2%, natomiast w 2011 r. - 17,2%.

Wykształcenie zasadnicze zawodowe nadal zajmuje znaczące miejsce w strukturze ludności według poziomu wykształcenia. W 2021 r. udział osób o tym poziomie wykształcenia wyniósł 19,6%, jednak w stosunku do 2011 r. zaobserwowano spadek o 2,1 p. proc. (21,7%).

W ciągu ostatnich 10 lat znacząco obniżył się udział osób z wykształceniem podstawowym z 18,3% w 2011 r. do poziomu 11,7% w 2021 r. oraz osób z wykształceniem gimnazjalnym – z 4,9% do poziomu 3,1%. Dla 8,0% nie ustalono poziomu wykształcenia, zagadnienie to będzie przedmiotem dalszych analiz.

W 2021 r. co druga osoba posiadała wykształcenie co najmniej średnie.

W ciągu dekady nastąpił wzrost o 6 p. proc. udziału osób z wykształceniem wyższym wśród ogółu ludności w wieku 13 lat i więcej.

Tablica 1. Ludność w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia w 2011 i 2021 r.

Wyszczególnienie	2011		2021		
	w tys.	w %	w tys.	w %	2011=100
Ogółem	33505,3	100,0	32883,4	100,0	98,1
Wyższe ^a	5735,6	17,1	7612,3	23,1	132,7
w tym:					
z tytułem magistra, magistra inżyniera lub równorzędnym	3990,4	11,9	5489,0	16,7	137,6
Średnie ^b	10531,3	31,4	10644,3	32,4	101,1
w tym:					
średnie zawodowe	5761,9	17,2	5989,8	18,2	104,0
Zasadnicze zawodowe/branżowe	7260,8	21,7	6429,2	19,6	88,5
Gimnazjalne	1650,9	4,9	1021,6	3,1	61,9
Podstawowe ukończone	6133,7	18,3	3860,0	11,7	62,9
Podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego	457,0	1,4	689,8	2,1	151,0
Nieustalone	1735,9	5,2	2626,2	8,0	151,3

a łącznie z osobami posiadającymi dyplom kolegium. b łącznie z osobami z wykształceniem policealnym.

Struktura ludności według poziomu wykształcenia różni się w zależności od płci. W 2021 r. wśród ogółu mężczyzn 19,0% ukończyło szkoły wyższe. Z kolei udział kobiet z wykształceniem wyższym wyniósł 26,9%, co oznacza, że przeszło co czwarta kobieta posiadała dyplom ukończenia studiów wyższych.

W 2021 r. więcej kobiet niż mężczyzn legitymowało się dyplomem ukończenia studiów wyższych.

Tablica 2. Ludność w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia i płci w 2021 r.

Wyszczególnienie	Mężczyźni		Kobiety	
	w tys.	w %	w tys.	w %
Ogółem	15743,1	100,0	17140,4	100,0
Wyższe ^a	2994,9	19,0	4617,4	26,9
Średnie ^b	4915,3	31,2	5729,0	33,4
Zasadnicze zawodowe/branżowe	3875,5	24,6	2553,7	14,9
Gimnazjalne	558,5	3,5	463,1	2,7
Podstawowe ukończone	1678,1	10,7	2181,9	12,7
Podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego	356,9	2,3	332,9	1,9
Nieustalone	1363,9	8,7	1262,3	7,4

a łącznie z osobami posiadającymi dyplom kolegium. b łącznie z osobami z wykształceniem policealnym.

W 2021 r. na podobnym poziomie zarówno wśród kobiet, jak i mężczyzn utrzymywał się odsetek legitymujących się wykształceniem średnim (łącznie z policealnym) – odpowiednio 33,4% i 31,2%. Z kolei mężczyźni częściej niż kobiety deklarowali ukończenie zasadniczej szkoły zawodowej, a udziały kształtowały się następująco: 24,6% mężczyźni i 14,9% kobiety. Prawie 13% kobiet miało ukończoną szkołę podstawową, a wśród mężczyzn udział ten kształtował się na poziomie blisko 11%.

Czynnikiem różnicującym strukturę ludności według poziomu wykształcenia jest również miejsce zamieszkania. Pomimo wzrostu poziomu wykształcenia ludności Polski w dalszym ciągu struktura poziomu wykształcenia ludności wiejskiej różni się od tej odnotowanej w miastach. Według wstępnych wyników spisu ludności i mieszkań w 2021 r. wśród ludności zamieszkałej w miastach 27,4% stanowią osoby, które ukończyły uczelnie wyższe, na wsi udział takich osób jest znacznie niższy i wynosi 16,6%.

W 2021 r. dominującym poziomem wykształcenia ludności zamieszkałej zarówno w miastach, jak i na wsi było wykształcenie średnie (łącznie z policealnym) i odsetek ten wyniósł odpowiednio – 33,6% w miastach i 30,4% na wsi.

Wstępne wyniki spisu wykazały, że w 2021 r. wykształcenie zasadnicze zawodowe posiadało blisko 25% mieszkańców wsi – w miastach ten udział był znacznie niższy i wyniósł 16,1%. Nadal najwięcej osób z wykształceniem podstawowym mieszka na wsi i udział tej grupy w 2021 r. wyniósł 15,9%, w miastach natomiast 9,0%.

W miastach mieszka 61% ludności z wykształceniem co najmniej średnim, natomiast na wsi 47%.

Tablica 3. Ludność w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia i miejsca zamieszkania w 2021 r.

Wyszczególnienie	Miasto		Wieś	
	w tys.	w %	w tys.	w %
Ogółem	19892,2	100,0	12991,0	100,0
Wyższe ^a	5459,9	27,4	2152,4	16,6
Średnie ^b	6690,5	33,6	3953,7	30,4
Zasadnicze zawodowe/branżowe	3199,0	16,1	3230,2	24,9
Gimnazjalne	539,3	2,7	482,3	3,7
Podstawowe ukończone	1790,8	9,0	2069,2	15,9
Podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego	375,6	1,9	314,2	2,4
Nieustalone	1837,2	9,2	788,9	6,1

a łącznie z osobami posiadającymi dyplom kolegium. b łącznie z osobami z wykształceniem policealnym

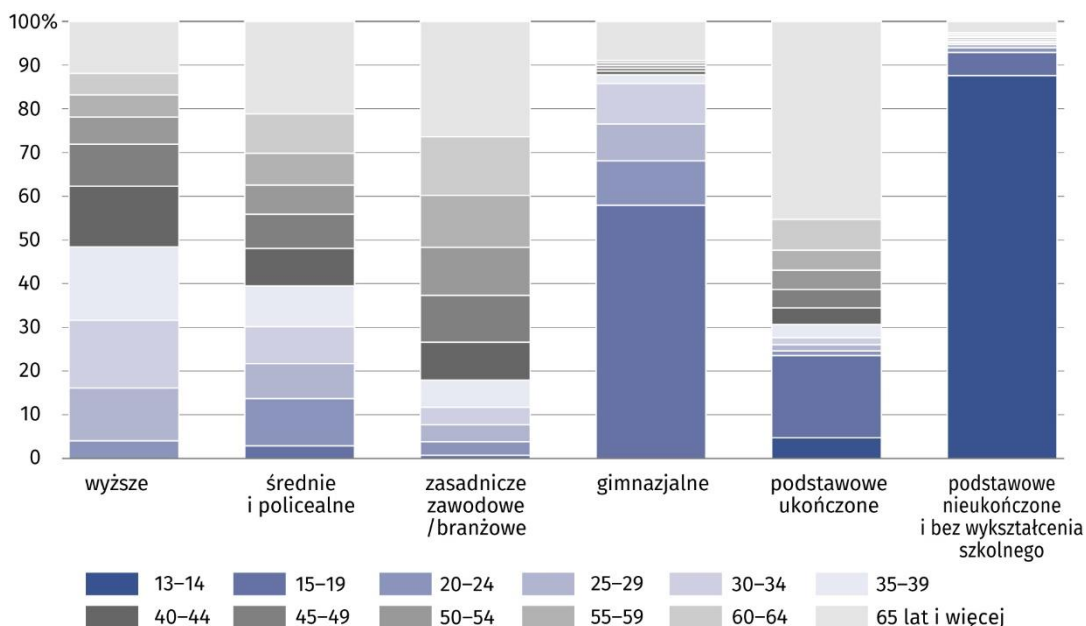
Wielu interesujących informacji na temat wykształcenia ludności dostarcza również analiza prowadzona według grup wieku. Zauważa się, że w 2021 r. najwyższy udział osób legitymujących się wykształceniem wyższym stanowiły osoby pomiędzy 25 a 44 rokiem życia i odsetek ich wyniósł blisko 60% wśród ogółu ludności o tym poziomie wykształcenia.

Najwięcej osób z wykształceniem wyższym jest w grupie wieku pomiędzy 25 a 44 rokiem życia.

Wśród osób posiadających wykształcenie średnie i policealne w 2021 r. najwyższy udział - rozpatrując pięcioletnie grupy wieku - odnotowano wśród osób w grupie wieku 20-24 lat (prawie 11%). Z kolei wykształcenie zasadnicze zawodowe najczęściej deklarowały osoby w grupie wieku 45-69 lat i udział takich osób wyniósł 58,8% w ogóle osób o tym poziomie wykształcenia. Należy podkreślić, że osoby w młodszych grupach wieku – do 30 roku życia – zdecydowanie najrzadziej wybierały zasadnicze szkoły dające przygotowanie zawodowe.

Analiza kolejnych poziomów wykształcenia w powiązaniu z wiekiem wskazuje, że osoby, które ukończyły szkołę na poziomie gimnazjum i szkoły podstawowej to głównie osoby młode w wieku 15-19 lat (76,7%), które w większości kontynuują naukę.

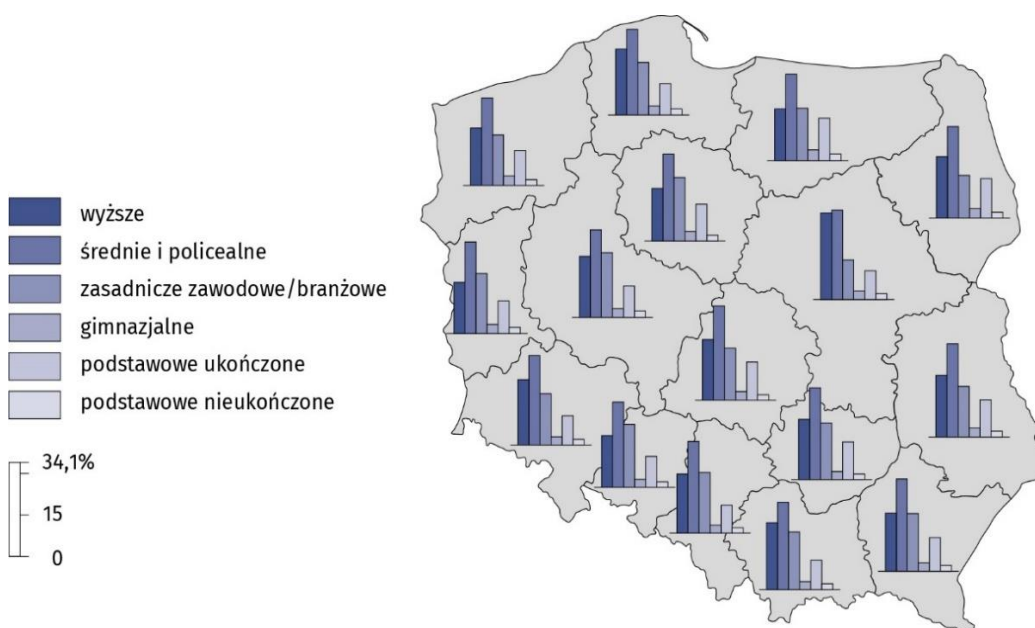
Wykres 1. Ludność w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia i grup wieku w 2021 r.

Wstępne wyniki NSP 2021 wskazują wyraźne zróżnicowanie regionalne poziomu wykształcenia ludności. Najwyższy odsetek osób z wykształceniem wyższym odnotowano w województwie mazowieckim – 31,3% i był on wyższy od średniego wskaźnika dla Polski aż o 8,2 p.proc. Kolejnymi województwami o stosunkowo wysokim udziale osób o tym wykształceniu są województwa: małopolskie (24,4%) i pomorskie (23,8%). Dla porównania najniższymi odsetkami osób posiadających wykształcenie wyższe charakteryzowały się województwa: lubuskie, opolskie i warmińsko-mazurskie z ponad 18% udziałem.

W 2021 r. przeszło co trzeci mieszkaniec województwa mazowieckiego legitymował się wyższym poziomem wykształcenia. Natomiast najniższy udział osób o tym poziomie wykształcenia odnotowano w województwie lubuskim.

Mapa 1. Poziom wykształcenia ludności w wieku 13 lat i więcej według województw w 2021 r.

Z kolei udział osób z wykształceniem średnim (łącznie z policealnym) w poszczególnych województwach nie wykazywał znaczącego zróżnicowania. W 2021 r. odsetek osób z tym poziomem wykształcenia oscylował na poziomie powyżej 30%.

Natomiast istotne różnice występują w udziałach osób o wykształceniu zasadniczym zawodowym. Najwyższy odsetek osób o tym poziomie wykształcenia odnotowano w województwie wielkopolskim (23,4%), kujawsko-pomorskim (23,0%) i opolskim (22,8%). Województwa o najniższym odsetku osób posiadających wykształcenie zasadnicze zawodowe to: mazowieckie (14,3%) i podlaskie (15,5%), przy średnim wskaźniku dla kraju 19,6%.

Warto odnotować, że najwyższymi udziałami osób o wykształceniu podstawowym, podstawowym nieukończonym i bez wykształcenia szkolnego charakteryzowały się województwa: warmińsko-mazurskie, podlaskie i łódzkie (odpowiednio 17,6%, 16,5% oraz 15,8%).

Uwagi ogólne do tablic

Ze względu na zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się różnić od podanych wielkości „ogółem”. Liczby względne (odsetki) obliczono na podstawie danych bezwzględnych, wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.

Uwagi metodologiczne

Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2021 został przeprowadzony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w okresie od 1 kwietnia do 30 września 2021 r., według stanu na dzień 31 marca 2021 r.

Zakres tematyczny spisu oraz zasady jego realizacji zostały określone w ustawie z dnia 9 sierpnia 2019 r. o narodowym spisie powszechnym ludności i mieszkań w 2021 r. (Dz. U. z 2019 r. poz. 1775, z 2020 r. poz. 1486, z 2021 r. poz. 615, z 2021 r., poz. 1143) oraz rozporządzeniu (WE) Parlamentu Europejskiego i Rady nr 763/2008 z dnia 9 lipca 2008 r. w sprawie spisów powszechnych ludności i mieszkań (Dz. Urz. UE L 218 z 13.8.2008, str. 14) - wraz z aktami wykonawczymi.

Zakres tematyczny był konsultowany z kluczowymi odbiorcami danych, w szczególności jednostkami administracji publicznej oraz ośrodkami naukowo-badawczymi, którzy wykorzystują dane statystyczne do realizacji swoich zadań statutowych.¹

Badanie spisowe realizowane było jako badanie pełne i swoim zakresem objęło:

- osoby fizyczne stale zamieszkałe i czasowo przebywające w mieszkaniach, budynkach i innych zamieszkałych pomieszczeniach niebędących mieszkaniami,
- osoby fizyczne niemające miejsca zamieszkania,
- mieszkania, budynki, obiekty zbiorowego zakwaterowania oraz zamieszkane pomieszczenia niebędące mieszkaniami.

Spis nie obejmował natomiast:

- szefów oraz cudzoziemskiego personelu przedstawicielstw dyplomatycznych i urzędów konsularnych państw obcych, członków ich rodzin oraz innych osób korzystających z przywilejów i immunitetów na mocy ustaw, umów międzynarodowych lub powszechnie uznanych zwyczajów międzynarodowych,
- mieszkań, budynków, obiektów oraz pomieszczeń będących własnością przedstawicielstw dyplomatycznych i urzędów konsularnych państw obcych.

Udział w spisie był obowiązkowy, a mieszkańcy Polski byli zobowiązani do udzielania dokładnych, wyczerpujących i zgodnych z prawdą odpowiedzi (art. 28 p.1 ustawy o NSP).

¹ Szczegółowy raport z przeprowadzonych konsultacji publicznych znajduje się na stronie GUS pod adresem: <https://stat.gov.pl/spisy-powszechne/nsp-2021/> - dostęp: 26.05.2022 r.

Źródła danych

Zgodnie z zapisami ustawy o NSP 2021 spis ludności i mieszkań zrealizowany był metodą mieszaną, tj. z wykorzystaniem danych pochodzących ze źródeł administracyjnych oraz danych zebranych od respondentów.

Dane objęte zakresem informacyjnym spisu zostały pozyskane od populacji podlegającej badaniu poprzez elektroniczny formularz spisowy i przy wykorzystaniu następujących kanałów zbierania danych:

- samospis internetowy (CAWI);
- wywiad telefoniczny realizowany na infolinii spisowej (tzw. spis na żądanie);
- wywiad telefoniczny realizowany przez rachmistrzów spisowych (CATI);
- wywiad bezpośredni realizowany przez rachmistrzów spisowych (CAPI), który ze względu na sytuację pandemiczną panującą w kraju mógł być realizowany w terminie od 21 czerwca do 30 września 2021 r.

Wybrane pojęcia i definicje spisowe

Wybrane pojęcia i definicje spisowe odnoszą się bezpośrednio do omawianego tematu badawczego.

Ludność według definicji krajowej – to stali mieszkańcy Polski, w tym osoby, które przebywają czasowo za granicą (bez względu na okres przebywania), ale zachowały stałe zameldowanie w Polsce. Do ludności nie są natomiast zaliczani imigranci przebywający w Polsce czasowo.

Wiek osób określa się liczbą lat ukończonych ustaloną poprzez porównanie pełnej daty urodzenia z datą przeprowadzenia spisu (tzw. momentem krytycznym, tj. 31 marca 2021 r.).

Poziom wykształcenia jest to najwyższy ukończony cykl kształcenia w szkole lub szkolenia w innym trybie lub formie, uznany zgodnie z obowiązującym systemem szkolnictwa. Podstawą zaliczenia wykształcenia do określonego poziomu jest uzyskanie świadectwo (dyplom) ukończenia odpowiedniej szkoły niezależnie od trybu jej ukończenia (dziennie, wieczorowo, zaocznie, eksternistycznie/stacjonarnie, niestacjonarnie, na odległość, korespondencyjnie) w kraju lub za granicą.

Poziom wykształcenia jest określany na podstawie klasyfikacji ISCED 2011:

- a) wyższe ze stopniem naukowym co najmniej doktora – dotyczy osób z tytułem doktora, doktora habilitowanego lub profesora;
- b) wyższe z tytułem magistra, magistra inżyniera lub równorzędnym – uzyskanym po ukończeniu studiów II stopnia (uzupełniających magisterskich) lub jednolitych studiów magisterskich. Do tej kategorii zalicza się osoby, które posiadają dyplom lekarza;
- c) wyższe z tytułem licencjata, inżyniera lub równorzędnym – dotyczy osób z tytułem zawodowym licencjata, inżyniera lub równorzędnym – uzyskanym po ukończeniu studiów I stopnia (licencjackich, inżynierskich);
- d) dyplom ukończenia kolegium – dotyczy absolwentów kolegiów nauczycielskich i nauczycielskich kolegiów języków obcych (z wyjątkiem organizowanych w ramach szkoły wyższej) oraz absolwentów kolegiów pracowników służb społecznych;
- e) policealne – dotyczy osób, które posiadają świadectwo (dyplom) ukończenia szkoły policealnej (pomaturalnej), do której przyjęcie było uwarunkowane posiadaniem świadectwa ukończenia szkoły średniej. Do tej kategorii zalicza się również osoby, które ukończyły studium nauczycielskie;

- f) średnie ogólnokształcące – dotyczy osób, które otrzymały świadectwo ukończenia liceum ogólnokształcącego, liceum profilowanego, liceum uzupełniającego lub które ukończyły gimnazjum przed 1932 rokiem;
- g) średnie zawodowe – dotyczy osób, które otrzymały świadectwo ukończenia szkoły średniej zawodowej (technikum, technikum uzupełniającego, liceum zawodowego, liceum technicznego, szkoły artystycznej II stopnia realizującej jednocześnie program szkoły średniej);
- h) zasadnicze zawodowe/branżowe – dotyczy osób, które otrzymały świadectwo ukończenia: szkoły zawodowej (zasadniczej szkoły zawodowej lub rolniczej, szkoły przemysłowej), szkoły przysposobienia zawodowego lub rolniczego, korespondencyjnego kursu rolniczego wyłącznie na poziomie zasadniczej szkoły zawodowej, szkoły mistrzów, branżowej szkoły I stopnia;
- i) gimnazjalne – dotyczy osób, które uzyskały świadectwo ukończenia gimnazjum lub świadectwo ukończenia specjalnej szkoły przysposabiającej do pracy.
- j) podstawowe ukończone – dotyczy osób, które otrzymały świadectwo ukończenia: szkoły podstawowej (przed wojną szkoły powszechnej) niezależnie od tego, ile klas ona liczyła (osiem, siedem, sześć czy dawniej cztery), kursów dla pracujących w zakresie szkoły podstawowej oraz szkoły artystycznej I stopnia realizującej jednocześnie program szkoły podstawowej;
- k) niepełne podstawowe lub bez wykształcenia szkolnego – dotyczy osób, które uczą się w szkole podstawowej, uczyły się w szkole podstawowej lecz jej nie ukończyły, nigdy nie uczęszczały do szkoły.

Udostępnianie wyników NSP 2021

Wyniki spisu będą udostępniane zgodnie z [harmonogramem](#) publicznie dostępnym dla odbiorców informacji. Wstępne dane z uwzględnieniem podziału dla województw będą udostępniane sukcesywnie od kwietnia do lipca 2022 r. Dane na niższych poziomach podziału administracyjnego kraju, w tym dla gmin, będą udostępniane od września 2022 r. Wyniki spisu będą publikowane na [Portal Informacyjnym GUS](#) (informacje sygnałne i publikacje) oraz w [Banku Danych Lokalnych](#). Dla kartograficznej prezentacji danych w ujęciu przestrzennym zostanie wykorzystany zmodernizowany [Portal Geostatystyczny](#).

Opracowanie merytoryczne:
Departament Badań Demograficznych
Zastępca Dyrektora Anna Wysocka
Tel: 22 608 33 01

Rzeczposzechnianie:
Rzecznik Prasowy Prezesa GUS
Karolina Banaszek
Tel: 695 255 011

Wydział Współpracy z Mediami
Tel: 22 608 38 04
e-mail: obslugaprasowa@stat.gov.pl

Powiązane opracowania

[Informacja o wstępnych wynikach Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021](#)

[Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2021. Metodologia i organizacja badania.](#)

[Raport zawierający wstępne wyniki NSP 2021](#)

Ważniejsze pojęcia dostępne w słowniku

[Ludność](#)

[Wiek](#)

[Poziom wykształcenia](#)

[Forma kształcenia](#)

[Szkoła podstawowa](#)

[Gimnazjum](#)

[Branżowa szkoła I stopnia](#)

[Liceum ogólnokształcące](#)

[Liceum ogólnokształcące dla dorosłych](#)

[Technikum](#)

[Szkoła policealna](#)

[Studia pierwszego stopnia](#)

[Studia drugiego stopnia](#)

[Studia magisterskie jednolite](#)

[Doktorant](#)

[Stopień naukowy](#)

[Stopień naukowy doktora](#)

[Studia doktoranckie](#)

[Tytuł naukowy](#)